

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2017. március 25.

9. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra

I.

45 pont

Értelmezd összefüggő szövegben az alábbi novellát, figyelve a labirintus-mítosz elemeinek átértelmezésére!

Csáth Géza: Mesék, amelyek rosszul végződnek (negyedik mese)

Ott, ahol a tenger partjain kék köd ül – azért kék, mert a szárazföldi por ezt a ködöt soha be nem piszkítja: lévén a part csupa éles szikla –, állt egy szép, szőke fiú. Hatalmas vállú, szelíd tejarcú és aranyárga hajú. Csak a szemei voltak tüzes feketék. És ez ott, a kék köd vidékén igen különös. De egyébként is, mindenesetre különös.

Ez a szép fiú, amint ott állt a parton, és nézte a végtelen tengert meg a lenyugvó napot – melynek vörös sugarai a kék ködöt ibolyaszínűvé változtatták –, egyszerre csak valami érdekeset látott. Egy leányfejet, messze, benn a tengerben. Csábító, gyönyörű fej volt. Ragyogva, himbálva úszott ide-oda az opálszínű hullámokon. Mosolygott, és a szeme villáma beleütött a fiú szívébe. A szőke fiú összerázkódott, azután gondolkodás nélkül vetközni kezdett. Ledobta ruháit. Egy párat nyújtózkodott, végigtapogatta a vállán és a lábszárain izmainak ruganyos, bátran feszülő kötegeit, és egy gyönyörű fejessel a vízbe ugrott.

– Be fogom érni a leányt öt perc alatt – mondta magában, amikor a hideg vízből kibukkant, és szívdobogva, acélos inakkal úszni kezdett. Óriási csapásokkal hasította a bíborfényben ragyogó hullámokat. Eközben folyton nézte a fejet.

Nemsokára váltania kellett az úszást a bal karra. Ezért kissé bosszankodni kezdett.

– Mi az – szólott magához –, hiszen én egy óráig is kibírom egyik oldalamon.

Tényleg, már egy órája úszott. Azonban a leányfej éppen olyan messze volt, mint az előbb. Csalogatva, mosolyogva, himbálva úszott tova, befelé. A fiú pedig nézte, és megfeszített inakkal folytatta az úszást.

Már leszállt az est, és vak sötétség volt a tengeren, amikor még mindig látni vélte a leányfejet, és erejét kétségbeesetten összeszedve, úszott előre.

Az egész éjjel irtózatossá vált az úszásban múlt el.

– Utol kell érnem, ha az életem bánja is – mondta a fiú többször, magát biztatva.

Csak a hajnalt várta, a biztos irány miatt. Már halálosan ellankadva hasította a hullámokat, amikor a hajnal megérkezett. Amint az első sugár végigsiklott a tenger tükrén, mohón kereste szemeivel a leányfejet.

És a leányfej nem volt sehol.

Kereste, hol a part, azt se lehetett látni: köröskörül csak víz volt. Haragoszöld víz.

A fiú cinikusan így szólt:

– Ezt elhibáztam. Nem értem utol, és az életem is bánja!

És a hátára feküdt.

Théseus és Ariadné

A könnyű hajó és a szelíd szelek elvitték Théseust a dicső Minós büszke székvárosába. Meglátta az athéni hőst a krétai királyleány, a szép Ariadné, kit illatos ágya anyja lágy karjai között óvott eddig, mint az Eurótas hajjai a mirtust, vagy ahogyan a tavaszi szellő sarjasztja a

tarka virágzást. El sem mozdította vágyódó szemeit az ifjúról a királyleány, amíg egész testét át nem járta a szerelem, s Erós lángja el nem hatolt a velőig. Erós, ki gondokkal keveri az emberek örömeit, és Aphrodité, aki úrnő a szerelem és a tenger hajjai felett, milyen hullámokon dobálták a szerelmes leányt, míg a szőke idegen után sóhajtozott! Mennyi aggodalom töltötte el bágyadó szívét, hogyan sápadt sárgábbra, mint a fényes arany, mikor Théseus jelentkezett a királynál, hogy megbirkózzék a szörnyeteggel, vagy a halált vagy a dicsőséget várva!

Titkon megegyezett Ariadné az idegennel, és egy gombolyag fonalat adott neki. Mert a Minótauros számára Daidalos labirinthost épített, hatalmas barlangot, melyben zegzugos folyosók vezettek, és ezek közt az is eltévedt volna, akit esetleg megkímél a szörnyeteg. De Théseus Ariadné fonalat gombolyította, s mikor Pallas Athéné segítségével megölte a Minótaurost, a fonal mentén szépen megtalálta a kijáratot is a labirinthosból. Akkor aztán megmentett társaival hazahajózhatott Athénbe, és vitte magával a krétai királyleányt, kinek megígérte, hogy segítségével feleségül fogja venni.

(forrás: www.mek.oszk.hu)

II.

45 pont

A finnek nemzeti eposza, a Kalevala elbeszéli – többek között – a kantele, a finn népi hangszer születését. Olvasd el a következő részletet, majd ebből kiindulva írd meg egy hangszer születésének eredetmítosát!

*Mivel senki más nem merte, nem is tudta, nem ismerte
Hogy kell csonthárfát csinálni, végül maga Vejnemöjnen
Kezd kantelet készíteni, szépen szólót szerkeszteni,
Csoda csukának csontjából örök örömet szerezni.*

*Hangszekrényét honnan vette? Csuka állának csontjából.
Hát a szegét hol szerezte? Halnak hegyes fogsorából.
Hárfa húrját honnan húzta? Hísz fakójának farkából.*

*Készen van már a kantele, mesterének muzsikája,
Csukának csontjából csinált, halszálkából szerzett hárfa.*

*(...) Öröm ömlött a hárfából, szép szó szárnyalt a szerszámból,
Gyöngyözött gyönyörű hangja, derűs dala zúgott, zengett.
Csuka fogán nóta csendült, hal csontjáról hang hullámozott,
Lószőr húrok lágyan zsongtak. Sörényszálak szépen szóltak.*

*Muzsikált vén Vejnemöjnen. Nem volt bizony a vadonban
Föld színén futkosó állat, fáról fára ugráló vad,
Ki nem jött el, hogy hallgassa, csengő énekét csodálja!*

Szómagyarázat: Hísz = ördög

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont